

Bakı Biznes Universiteti

“Təhsil proqramlarının dövri qiymətləndirilməsi”nə dair təlimat

"Təhsil proqramlarının dövri qiymətləndirilməsi"nə dair təlimat Bakı Biznes Universitetində təhsil proqramlarının dövri olaraq qiymətləndirilməsi ilə əlaqədar məlumat və təlimatların icrası qaydalarını müəyyənləşdirir.

Proqramların dövri qiymətləndirilməsində müəyyənləşdirilmiş hədəf qrupları bunlardır: Qiymətləndirmə iştirakçıları və qiymətləndirmə istifadəçiləri. Qiymətləndirmə iştirakçıları qiymətləndirmədəki bütün iştirakçıları əhatə edir. Məsələn, qiymətləndirmə komissiyasının üzvləri, respondentlər və məlumat analitikləri. Qiymətləndirmə istifadəçiləri proqramın keyfiyyətinin təkmilləşdirilməsi işində qiymətləndirmənin nəticələrindən istifadə edənləri əhatə edir: dekan, şöbə müdiri, proqram rəhbəri, proqram komissiyaları, kurs koordinatorları və tələbə nümayəndələridir. Eyni şəxs həm iştirakçı, həm də istifadəçi qismində çıxış edə bilər.

Təlimat Bakı Biznes Universitetində təhsil proqramlarının dövri qiymətləndirilməsini standartlaşdırmaq, rasyonallaşdırmaq və təkmilləşdirmək məqsədi daşıyır.

Dövri qiymətləndirmə "BBU Keyfiyyət Təminatı Sistemi"nin bir neçə komponentindən biridir. Dövri qiymətləndirmələr təhsil proqramının olduğu kimi davam etdirilməsini, gözdən keçirilməyə ehtiyac olub – olmamasını və ya davam etdirilməməsini qiymətləndirmək üçün rəhbərliyi lazımı əsaslarla təmin etməlidir.

Təhsil proqramı haqqında məlumat

Tələbələrin müraciət edə biləcəyi və qəbul oluna biləcəyi ümumi təlim nəticəsi olan fənlərin toplusundan ibarət olan akademik bir sənəddir.

Təhsil proqramının xarakterik cəhəti odur ki, təhsil proqramı çərçivəsində yeni fənlər qəbul etmək üçün qəbula yenidən müraciət etmək lazım deyildir.

Proqramın dövri qiymətləndirməsi əhatə edir:

- bakalavr, magistr və doktoranturada bütün təhsil formaları üzrə təhsil proqramları
- davamlı təhsil proqramları (ömürboyu öyrənmə)
- birgə proqramlar / ikili dərəcə proqramları

Təhsil proqramlarının idarə olunmasına fakültə dekanı, müvafiq ixtisas kafedrasının müdiri və ya proqram rəhbəri məsuliyyət daşıyır.

Dövri qiymətləndirmənin məqsədləri

Təhsil proqramlarının dövri qiymətləndirilməsi aşağıdakı məqsədlərə nail olmaq üçün həyata keçirilir:

1. Bütün təhsil proqramlarında yüksək beynəlxalq səviyyədə akademik və tədris keyfiyyətinə malik olmaq
2. Təhsilin yüksək səviyyədə idarəedilməsi və keyfiyyətin yaxşılaşdırılmasına dövri nəzarət etmək.

Dövri qiymətləndirmə təhsil proqramının keyfiyyətini araşdırmalı və onun həm cəmiyyətin, həm də iş mühitinin indiki və gələcək ehtiyaclarına necə uyğunlaşmasını qiymətləndirməlidir. Burada məqsəd, çətinliklərin müəyyənləşdirilməsi və proqramın keyfiyyətini inkişaf etdirən tədbirləri təklif etməkdir. BBU-nun ümumi proqram portfelinin inkişafı üçün dövri qiymətləndirmə istifadə olunmalı və bütün təhsil proqramlarının Universitetin qayda və təlimatlarına uyğun olması təmin edilməlidir.

Qiymətləndirmə prosesi

Proqramların dövri qiymətləndirməsi prosesi üç mərhələyə bölünür:

1. Hazırlıq mərhələsi
2. Qiymətləndirmə mərhələsi
3. Fəaliyyət planının hazırlanması mərhələsi

1-ci və 3-cü mərhələlərin icrası fakültə dekanının məsuliyyətindədir, 2-ci mərhələ isə dekan tərəfindən təyin olunmuş qiymətləndirmə komissiyası tərəfindən həyata keçirilir.

Hazırlıq mərhələsi:

4 illik qiymətləndirmə planına əsasən dövrü qiymətləndirmə təklif etməzdən əvvəl, dekan son iki illin qiymətləndirmə hesabatlarının nəzərdən keçirilməsini təmin etməlidir. Bu hesablara və əlavə məlumatlara əsasən, dekan aşağıdakıları əhatə edən tapşırıq(program) verəcəkdir:

1. Hansı ixtisaslar qiymətləndirilməlidir?
2. Qiymətləndirmədə hansı metod istifadə ediləcək?
3. Qiymətləndirmə komissiyasının tərkibi
4. Komissiyanın rəhbəri

Qiymətləndirmə mərhələsi:

Qiymətləndirmədə əhatə ediləcək məsələlər öncədən tapşırıqda göstərilməlidir. Bununla yanaşı, qiymətləndirmə komitəsi məqsəduyğun hesab edərsə, mandat(tapşırıq) xaricindəki sahələrin də qiymətləndirilməsi aparıla bilər.

Dövrü qiymətləndirmə üçün iki ekvivalent metod tətbiq edilə bilər. Hər iki metod 3 mərhələdən ibarətdir; hazırlıq, qiymətləndirmə və fəaliyyət planı mərhələləri. İki üsul arasındakı fərq isə ikinci mərhələdə qiymətləndirmənin təşkil edilmə formasındadır. Qiymətləndirmə komitəsinin alternativ qiymətləndirmə metodları üçün əsaslandırılmış təklifləri varsa, bu barədə dekanla razılaşdırıla bilər.

I metoddə qiymətləndirmə paneli həm daxili, həm də xarici nümayəndələri ehtiva edir. Bu üsulla bir qiymətləndirmə hesabatı hazırlanır.

II metoddə iki qiymətləndirmə komissiyası təyin olunur - bir daxili və bir xarici – bu zaman iki ayrı hesabat hazırlanır. Daxili qiymətləndirmə xarici qiymətləndirmədən əvvəl həyata keçiriləcək və xarici qiymətləndirmə isə əsas kimi daxili qiymətləndirmədən istifadə edəcəkdir.

Qiymətləndirmə məqsədi ilə əsas informasiya tələbatı müxtəlif yollarla toplanıla bilər, məsələn:

- a) Verilənlər bazasında və arxivlərdə sorğular
- b) Tələbələr, məzunlar, işəgötürən və ya əlaqəli tərəflərlə sorğu.
- c) Tələbələr, məzunlarla, işəgötürənlər və ya əlaqəli tərəflərlə müsahibə.
- d) Seminarlar

Fəaliyyət planı mərhələsi:

Təqdim olunmuş qiymətləndirmə hesabatlarına əsasən dekan Proqram rəhbəri və Kafedra rəhbəri ilə birgə - xüsusi tədbirlərdən ibarət fəaliyyət planını hazırlayır. Hər bir tədbir üçün bir məsul şəxs təyin edilir və müddət təyin olunur. Tədbirlər planı növbəti 4 illik dövr üçün təhsil proqramının inkişafına yönəldilməlidir. Növbəti illik qiymətləndirmələr bu planı izləməli və fəaliyyət planında tədbirlərin həyata keçirilməsi barədə hesabat təqdim edilməlidir.

Dövri qiymətləndirmənin nəticəsinə uyğun olaraq təhsil proqramının dayandırılması qərarı da qəbul edə bilər. Bu halda, fəaliyyət planı proqramın necə dayandırıldığını təsvir etməlidir. Proqramı dayandırmaq üçün səbəblər aşağıdakılar ola bilər:

- a) Proqram cəmiyyət və əmək bazarı üçün kifayət qədər uyğun deyil;
- b) Proqram BBU-nun və fakültənin strategiyalarına uyğun gəlmir;
- c) Proqramda məzunların iş qəbul olunma göstəricisi zəifdir.

Qiymətləndirmə komissiyasının tərkibi

Dövri qiymətləndirmədə hazırlıq mərhələsinin bir hissəsi olaraq, Dekan qiymətləndirmə komissiyası təyin etməlidir. Qiymətləndirmə komissiyasının tərkibinin aşağıdakı tərkibdə verilməsi tövsiyyə olunur:

№	Tərkib	Say
1.	Tədris proqramından müəllimlər	1-3
2.	Universitet səviyyəsində (daxili / xarici) ixtisasa dair pedaqoji bacarığa malik elmi heyət	1-2
3.	Digər təşkilatdan akademik heyət	0-1
4.	İş cəmiyyətinin nümayəndələri	1-2
5.	Tələbələr	2
6.	BBU-da digər təhsil proqramından Proqram rəhbəri	0-1
7.	Proqramın tələbə məsləhətçisi	0-1
8.	Rektorluq	1
	Cəm	6-13

Öhdəliklər

Dekan- Fakültənin dövri qiymətləndirilməsi üçün 4 illik planı olduğundan əmin olmalı, dövri qiymətləndirmələrin ən azı hər 4 il ərzində və bu təlimata

uyğun olaraq aparılmasını təmin etməli, komissiyanın tərkibi və komissiya rəhbəri, metodlar və seçilmiş keyfiyyət sahələri ilə əlaqədar qiymətləndirmə komitəsinin(lərlərinin) mandatının hazırlanmasına əmin olmalı,qiymətləndirmə üçün məlumatların verilməsi, qiymətləndirmədən sonra proqramın 4 illik fəaliyyət planının həyata keçirildiyinə əmin olmalı,monitorinq üçün informasiyaların verilməsi,əhəmiyyətli təklifləri Rektora illik keyfiyyət hesabatı vasitəsilə bildirməli.

Proqram rəhbəri- Dövrü qiymətləndirmənin hazırlıq işində iştirak etməli, Qiymətləndirmə komissiyası təqdim olunarsa, qiymətləndirmə komissiyasının daxili nümayəndəsi kimi iştirak etməli, təhsil proqramı üzrə 4 illik fəaliyyət planının icrası müddətində Fakültə və kafedralarla, tələbələrlə sıx dialoqda olmalı.

Kafedra müdiri- Dövrü qiymətləndirmələrlə əlaqəli nümayəndəlik vəzifələrini yerinə yetirməli, qiymətləndirmədən sonra fəaliyyətlərin monitorinqi üçün resursların(informasiyaların) verilməsini təmin etməli.

Proqram komissiyası- Təyinatda verildiyi təqdirdə qiymətləndirməyə kömək etməli, təhsil proqramının inkişafının 4 illik fəaliyyət planına uyğun olmasını təmin etməli.

Tələbələr- Qiymətləndirmə komissiyasına və proqram komissiyasına qoşulmalı, anketlərdə və müsahibələrdə iştirak etməlidir.

Keyfiyyət sahələri

Aşağıda bir təhsil proqramı üçün müxtəlif keyfiyyət sahələri üzrə siyahı əks olunmuşdur. Siyahıda müzakirə üçün bir sıra ümumi kateqoriyalar verilir:

1. Təşkilat və rəhbərlik
2. Peşəkar cəmiyyət və tədqiqat
3. Proqramın tərtibi
4. Beynəlmilləşmə
5. Effektivlik
6. Öyrənmə mühiti

Davamlı qiymətləndirmə adətən bu keyfiyyət sahələrinin bir hissəsini əhatə edəcəkdir. Dekan qiymətləndirmədən əvvəl xüsusi maraq sahələrini seçməlidir.

Təhsil proqramı :

Müvafiq suallar:

- Təhsil proqramı Universitetin və fakültənin strategiyasına necə uyğunlaşdırılmışdır? Proqramın adı proqramın məzmununu kifayət qədər və peşəkar şəkildə təsvir edirmi?
- İnternet səhifələrində, broşuralarda və Diplom Əlavəsində təhsil proqramı haqqında məlumat yenilənir və məzmunu əhatə edirmi?
- BBU-da və ya digər ali təhsil müəssisələrində oxşar təhsil proqramlarına nisbətən tədqiqat proqramı profili necədir?
- Müəssisələr arasında əməkdaşlıq və ya bölünmə işləri mümkün ola bilərmi?
- İş planı Milli Kurrikulum Qaydalarına uyğundurmu?
- Son dövrü qiymətləndirmələrdən sonra təhsil proqramı strukturunda əhəmiyyətli dəyişikliklər edilmişdirmi?

Təşkilati işlər və idarəetmə

Müvafiq suallar:

- Proqramın rəhbəri üçün lazımi vaxt ayrılıbmı?
- Proqram komissiyasının tərkibi müvafiqdirmi və bu qənaətbəxşdirmi?
- Proqram rəhbəri, dekan, şöbə müdiri və kurs koordinatorları arasında əməkdaşlıq tədris proqramında keyfiyyətin inkişafına necə təsir göstərir?
- Əlaqədar tərəflər arasında (daxili və xarici) əməkdaşlıq necədir, tələbələr proqrama necə təsir göstərə bilər və necə kömək edə bilər?

Peşəkar heyət və tədqiqat

Müvafiq suallar:

- Tələbə peşəsinə və peşəkar cəmiyyətə necə daxil olur?
- Tələbələr tədqiqat aparırlarmı və aparırlarsa, hansı şəkildə?
- Araşdırma proqramı (tədqiqata əsaslanan üsullarla) hansılardır?
- Peşəkar heyət təhsil proqramının ehtiyaclarını təmin etmək üçün kifayət qədər tədqiqat və pedaqoji bacarıqlara malikdirmi?
- Peşəkar heyətin nə qədər müvafiq sənaye təcrübəsi (yəni iş yerlərinin digər hissələrindən müvafiq təcrübə) var?

Proqramın tərtibi

Müvafiq suallar:

- Tədris proqramına dair öyrənmə nəticələrinin (təsnifatlarının) təsviri yenilənirmi?
- Ömürboyu öyrənmə üçün “Azərbaycan Milli Kvalifikasiya Çərçivəsi”nə uyğun olaraq öyrənmə nəticələrinin təsviri varmı?
- Bütün kurslar proqramın gözlənilən öyrənmə nəticəsinə kömək edirmi?
- Tədris metodları və qiymətləndirmə formaları gözlənilən öyrənmə nəticələrinə necə təsir göstərir?
- Tədris metodları və qiymətləndirmə formalarında təhsil proqramına uyğun olan dəyişiklik və balans varmı? Öyrənmə resursları (məsələn, kitablar, təcrübə materialları və s.) yenilənirmi?
- Kursların ümumi tərkibi kifayət qədər akademik/peşə inkişafını təmin edirmi?
- Milli proqram müddəalarına uyğun olaraq təhsil proqramına dair öyrənmə nəticələrinin təsviri varmı?

Beynəlmilləşmə

Müvafiq suallar:

- Xaricdə tələbə mübadiləsi üçün sistemlər və qaydalar yaradılıbmı?
- Tələbə mübadiləsi üçün sistem və rutinlər təhsil proqramının səviyyəsinə, miqyasına və xarakterinə uyğunlaşdırılıbmı?
- Xarici imtahanların keyfiyyəti (yəni məzmun, səviyyə və kredit) xüsusi tanınma ilə bağlı necə təmin olunur?
- Proqramın tədris planında tələbə mübadiləsi üçün imkanlar varmı?
- Tələbələr mövzu çərçivəsində beynəlxalq perspektivlərlə necə tanışdırlar?
- Xarici universitetlərlə tələbə mübadiləsi və tədris əməkdaşlığı tədris proqramına əlavə dəyər verə bilərmı?

Effektivlik

Müvafiq suallar:

- Təhsil proqramının başa çatma səviyyəsi nə qədərdir? Proqramın tamamlanma səviyyəsinin inkişafı qənaətbəxşdirimi?

- Tələbələrin neçə faizi nominal təhsil müddətini tamamlayır?
- Proqramın gedişatında hansı məsələlərdə tələbə təhsilini dayandırır? Dayandıрмаğın səbəbi nədir?
- Təhsili dayandırmanı azaltmaq üçün tədbirlər görülürmü? Hansı tədbirlər həyata keçirilir?
- Tələbənin inkişaf göstəricisi necədir və uğursuzluq faizi nə qədərdir?

Öyrənmə mühiti

Müvafiq suallar:

- Proqramın qəbul olunduğu (fiziki, təşkilati, psixoloji, rəqəmsal və pedaqoji) öyrənmə mühiti necədir?
- Tələbələr nə dərəcədə akademik/peşəkar fəaliyyətlə məşğul olmaq, müstəqil və yaradıcı olmaq üçün motivasiya edilirlər?
- Tələbələr proqramın öyrənmə fəaliyyətində və qiymətləndirmə formasında keyfiyyətin inkişafına necə kömək edə bilirlər?